DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-64

УДК 336.2

ФІСКАЛЬНІ ВАЖЕЛІ ТА ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

FISCAL LEVERS AND LEGAL BASIS FOR THE CREATION OF INDUSTRIAL PARKS IN UKRAINE

Тучак Тетяна Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4696-924X

Німак Ярослав Олександрович
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Державний податковий університет
ORCID: https://orcid.org/0009-0000-2611-168X

Tuchak Tetiana, Nimak Yaroslav
The State Tax University

У представленій науковій статті розглянуто сутність та передумови створення та функціонування індустріальних парків, як одних з важливих елементів регіонального економічного розвитку. Описано особливості оподаткування індустріальних парків (далі ІП) з використанням інструментів податкових та митних пільг для організаторів та учасників ІП, що сприятиме подальшому розвитку високотехнологічної промисловості в країні. Також проаналізовано актуальний стан, особливості та проблематику функціонування індустріальних парків в Україні, що демонструє загальний рівень підготовки промислових майданчиків, та можливі перепони у залученні нових інвестицій від потенційних учасників. Окрема увага приділена обґрунтуванню новітньої Стратегії розвитку індустріальних парків в Україні, яка сприятиме формуванню привабливого інвестиційного середовища в країні та дозволить визначити напрямки та підґрунтя функціонування індустріальних парків в перспективі.

Ключові слова: податкові пільги, індустріальний парк, інвестиції, стратегія розвитку, оподаткування.

Industrial parks are an efficient organizational and economic mechanism that has proven its effectiveness in many countries around the world. They contribute to the creation of new jobs and are a powerful driver of local and regional development, helping to overcome the depression of certain areas. To ensure an attractive investment climate in industrial parks, the state must guarantee the inviolability of investors' capital and provide them with the opportunity to return their capital with a profit. Unfortunately, the creation of industrial parks in Ukraine is not a dynamic process due to the military-political situation and the imperfection of the legal and regulatory framework for foreign investment projects. However, in order to accelerate this process, it is necessary to make significant efforts and develop effective measures aimed at improving the investment climate and creating favorable conditions for investors. This research paper considers the essence and prerequisites for the creation and operation of industrial parks as one of the important elements of regional economic development. The peculiarities of taxation and creation of various tax and customs benefits in relation to the current legislation for organizers and participants of industrial parks are described, which will contribute to the further development of industry in the country. The author also analyzes the current state and peculiarities of the functioning of industrial parks in Ukraine, which demonstrates the general level of preparation of industrial sites and possible obstacles to attracting new investments from potential participants. Particular attention is paid to the justification of the latest Strategy for the Development of Industrial Parks in Ukraine, which will contribute to the formation of an attractive investment environment in the country and will allow to determine the directions and ways of providing industrial parks in the future. This research paper analyzes in detail the topic of industrial parks, their role in regional economic development, as well as their potential advantages and possible problems. This analysis will help to identify ways to improve the situation in this area and attract new investments for the development of industrial parks in Ukraine.

Keywords: tax incentives, industrial park, investment, development strategy, taxation.

© Тучак Т.В., Німак Я.О.

Постановка проблеми. Після внесення змін до Податкового кодексу України (далі ПКУ) та запровадження спрощеного режиму оподаткування, обліку та звітності, у сфері податкового законодавства України залишилося останнє невирішене принципове питання – функціонування спеціальних економічних зон. Позиція реформаторів податкової системи є такою: оскільки в результаті зниження номінальних ставок ключових національних податків податкове навантаження на економіку України є одним із найнижчих у Європі, то немає сенсу надавати додаткові податкові преференції. Таке уявлення не цілком виправдане і може призвести до значної втрати інвестицій в Україну. У цьому випадку державі необхідно переглянути свою політику щодо спеціальних економічних зон на предмет можливості застосування її найбільш ефективного типу на території України. Зокрема, ми вважаємо, що розвиток системи індустріальних парків є не лише доцільним заходом, а й єдиним способом стимулювання інвестицій у промислове виробництво та оптимізації промислової структури.

Наразі в суспільстві, в експертному середовищі й у владі тривають обговорення щодо перегляду чинного законодавства стосовно індустріальних парків, тому дане питання залишається відкритим та досить актуальним як на теоретичному, так і на прикладному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню індустріальних парків, а саме особливістю їх створення, функціонування та оподаткування присвячена значна кількість науково-прикладних публікацій в сучасній фінансовій літературі. Значний внесок у теоретичному дослідженні індустріальних парків було здійснено в працях В. Галасюк, О. Бойко, М. Данилович-Кропивницької, Ю. Чичиренко, О. Котко, О. Єгорова та інших [1; 3; 4].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Існуючі державні механізми по створенню та функціонуванню індустріальних парків потребують значних удосконалень, відповідно до сучасних запитів з боку інвесторів та вимог щодо прискорення післявоєнної відбудови України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Дослідження має на меті визначення передумов для створення індустріальних парків, включаючи аналіз особливостей оподаткування, відповідно до законодавчих нововведень, дослідження актуального стану та особливостей функціонування індустріальних парків в Україні, а також аналіз законодавчих ініціатив з оновлення та оцінки їх використання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з важливих елементів підтримки новоствореного бізнесу, залучення інноваційних та інвестиційних проектів в довгостроковій перспективі, податкового стимулювання регіонального економічного розвитку в Україні є створення індустріальних парків.

Створення ІП пов’язане з рядом важливих факторів. Одним з найважливіших з них була потреба у підвищенні конкурентоспроможності промисловості в умовах глобалізації економіки. ІП допомагають створювати сприятливі умови для розвитку підприємництва та забезпечення збалансованого регіонального розвитку, що є важливим фактором розвитку національної економіки.

Іншою важливою передумовою створення ІП є зростання транскордонної торгівлі та зростання вимог до якості продукції, що призвело до потреби у створенні спеціалізованих зон для розміщення підприємств, де було б забезпечено наявність необхідної інфраструктури, що сприятиме підвищенню якості продукції та зниженню витрат на її виробництво.

Крім того, ІП були створені для забезпечення робочих місць та зменшення безробіття. Вони також виступають одним із способів зменшення екологічного навантаження на місцеве середовище, оскільки забезпечують використання сучасних технологій та енергозберігаючих систем.

Незважаючи на більш ніж 100-річну історію, індустріальні парки як інструмент економічного розвитку корисні і в сучасному світі. Станом на сьогодні у світі функціонує 15 тис. індустріальних парків. Вони стали фактором прискореного економічного розвитку Західної Європи та США 50–100 років тому, країн Азії 30–50 років тому, країн Східної Європи та інших успішних сусідів, таких як Туреччина, 10–20 років тому [1].

Наприклад, в США діють близько 400 індустріальних парків, у Чехії – понад 100, у Польщі – 60, а в Туреччині – 263. У Республіці В'єтнам на 200 індустріальних парків припадає 25% ВВП та 40% залучених інвестицій в країні [2]. Однак, незважаючи на різноманітність показників, спільна характеристика всіх індустріальних парків полягає у спеціалізації на високотехнологічних виробництвах.

Тобто, передумови виникнення індустріальних парків пов'язані з рядом економічних, соціальних та екологічних факторів, що обу-

мовлюють їх важливість для розвитку промисловості та економіки в цілому.

Ініціатором створення індустріального парку є держава, приватні інвестори, органи місцевої влади тощо. З метою облаштування території індустріального парку та його подальшого обслуговування створюється окрема юридична особа (керуюча компанія) [3].

При створенні індустріальних парків оптимальною є схема державно-приватного партнерства. За відсутності конкретної державної підтримки приватні компанії, як правило, не схильні брати на себе інвестиційні ризики зі створення інженерної та енергетичної інфраструктури і прагнуть перекласти їх на потенційних резидентів та інвесторів. Тому у цій схемі регіональна влада забезпечує привабливі умови для інвесторів та вдосконалює інвестиційне законодавство, а приватний інвестор вкладає власні і залучені кошти у створення промислового парку, створює керуючу компанію, в статутному капіталі якої можуть брати участь також і кошти державного, регіональних або місцевих бюджетів, а також різних інститутів розвитку [4].

Варто зазначити, що в українському законодавстві напрацьовані механізми створення, підтримки та функціонування індустріальних парків, які знайшли своє відображення в різних законодавчих актах, одним з яких є Закон України «Про індустріальні парки». Закон трактує значення терміну «індустріальний парк» як територія, що облаштована ініціатором його створення відповідною інфраструктурою, на якій учасники можуть займатися переробкою промислових відходів, науково-технічною діяльністю, а також інформаційно-комунікаційною галуззю, крім виробництва підакцизних товарів та захоронення відходів [5].

Закон регулює низку питань, зокрема створення та ліквідацію індустріальних парків, права та обов'язки сторін у цьому процесі, вимоги до земельних ділянок та об'єктів на їх території, а також провадження господарської діяльності у складі ІП. Закон забороняє діяльність ІП у сфері азартних ігор, лотерей, промислового рибальства за межами України, а також сприяння працевлаштуванню за кордоном. Усі індустріальні парки включаються до відповідного державного реєстру.

Починаючи з 2012 року в Україні був запроваджений механізм ІП з метою стимулювання розвитку промисловості в різних регіонах країни. Цей механізм був переглянутий в вересні 2021 року з метою його удосконалення. Останнім часом було прийнято ряд законів, що передбачають надання пільг організаторам та учасникам індустріальних парків, що є важливим кроком для розвитку промисловості в Україні.

Система оподаткування ІП представлена: податком на прибуток підприємств, податок на додану вартість, місцевими податками та митом. Розглянемо більш детальніше кожен з них:

1. Податок на прибуток підприємств (стаття 142): Прибуток учасника індустріального парку від здійснення господарської діяльності у сферах переробної промисловості (розділ 10, клас 11.07 розділу 11, розділи 13-17, 20-33 КВЕД 009:2010, крім класу 24.10 розділу 24 КВЕД 009:2010 та крім виробництва підакцизних товарів, за виключенням виробництва автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів); у сфері збирання, оброблення й видалення відходів; відновлення матеріалів (розділ 38 КВЕД 009:2010), крім захоронення відходів, або науково-дослідної діяльності (розділ 72 КВЕД 009:2010) звільняється від оподаткування протягом десяти років [7].

2. Податок на додану вартість (стаття 197 Кодексу). Звільняються від оподаткування ПДВ операції з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту нового устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього, що ввозяться учасниками індустріальних парків виключно для власного використання для здійснення ними діяльності у сферах переробної промисловості, у сфері збирання, оброблення й видалення відходів, відновлення матеріалів на території (в межах) індустріального парку (без права надання в оренду, лізинг чи передачу в користування третім особам на будь-яких інших умовах), за умови, що з дати виготовлення устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього до дати їх ввезення на митну територію України пройшло не більше трьох років і вони не були у використанні. Звільнено від сплати ПДВ операції з постачання резидентами Дія Сіті шляхом доступу до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів у мережі Інтернет [7].

Учасники індустріальних парків мають можливість скористатися іншими податковими пільгами щодо ПДВ. Наприклад, вони можуть отримати пільги на ввезення устаткування, яке працює на відновлюваних дже-

релах енергії, або на постачання програмної продукції.

3. Місцеві податки (стаття 266): Сільським, селищним, міським радам надано право встановлювати пільги з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що сплачується на відповідній території, з об'єктів нежитлової нерухомості, що знаходяться на території індустріального парку та перебувають у власності учасників індустріального парку [7].

Органи місцевого самоврядування також можуть вносити зміни до своїх рішень і встановлювати ставки земельного податку та орендну плату у розмірі, меншому за розмір земельного податку, встановлений попереднім рішенням, для певної категорії земель, що сплачується на відповідній території, або повністю звільняти від сплати земельного податку [8].

Беручи до уваги аналітичне дослідження Департаменту інвестицій, інновацій та інтелектуальної власності при Міністерстві економіки України, ми можемо поглянути нинішній стан та функціонування ІП в Україні.

Станом на 01.01.2023 до Реєстру індустріальних (промислових) включено 60 ІП. За наявною в Мінекономіки інформацією протягом 2022 року було створено 14 ІП. Згідно з поданими звітами найвищий рівень забезпечення інженерно-транспортною інфраструктурою наявний у 7 ІП. Всі інші ІП, особливо на Заході України, мають низьку готовність і перебувають лише на етапах початку робіт зі створення інфраструктури й облаштування території. У 2022 році в індустріальних парках згідно з поданими звітами про функціонування ІП створено 98 нових робочих місць (5 робочих місць – керуючими компаніями, 78 – учасниками індустріальних парків, 15 – іншими суб'єктами індустріальних парків). Усього в індустріальних парках створено 743 робочих місця [10].

Також, згідно з поданою звітністю у 2022 році випущено продукції вартістю 271,169 млн гривень та експортовано продукції вартістю 234,367 млн гривень (випуск та експорт продукції здійснювався лише одним учасником одного індустріального парку). За наданою керуючими компаніями та/або ініціаторами створення індустріальних парків звітністю щодо функціонування індустріальних парків у 2022 році на облаштування території індустріальних парків залучено 235,78 млн гривень (у тому числі кошти місцевих бюджетів – 8,855 млн грн, кошти з інших джерел (переважно кошти ініціаторів створення приватних індустріальних парків та керуючих компаній індустріальних парків) – 226,9 млн грн) [10]. Фінансові результати функціонування індустріальних парків представлені у табл. 1.

Починаючи з 2014 року, заходи з облаштування ІП були профінансовані на суму 1 188,151 млн грн (переважно це кошти ініціаторів створення приватних індустріальних парків та керуючих компаній індустріальних парків – 1 015,8 млн грн, решта (172,32 млн грн) – кошти місцевих та державного бюджетів). Видатки з державного бюджету на облаштування індустріальних парків у 2022 році не здійснювалися. Передбачені Державним бюджетом України на 2022 рік видатки Мінрегіону в сумі 400 млн гривень (субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на стимулювання розвитку індустріальних парків) було скорочено постановою Кабінету Міністрів України від 10.03.2022 № 245 "Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету".

Таблиця 1

Фінансові результати функціонування індустріальних парків за 2022 рік

Показники	Фінансові результати
Вартість облаштування території ІП керуючими компаніями та інвесторами	226,9 млн грн
Вартість облаштування території ІП з місцевих бюджетів	8,855 млн грн
Загальна вартість облаштування території ІП за рік	235,78 млн грн
Вартість виробленої продукції	271,169 млн грн
Вартість експортованої продукції	234,367 млн грн
Сума залучених інвестицій	понад 7 млн грн

Джерело: складено автором за даними Міністерства економіки України [10]

Інших видатків з Державного бюджету України на 2022 рік на облаштування індустріальних парків не передбачалося [10].

За наявною в Мінекономіки інформацією у 2022 році учасниками та іншими суб'єктами ІП залучено інвестицій на суму понад 7 млн грн (такі інвестиції здійснені лише одним учасником). Загалом з початку набуття суб'єктами господарювання відповідних статусів залучено інвестицій на суму понад 450 млн грн [10].

Фінансові результати функціонування індустріальних парків за період з 2014 по 2022 рік відображені в табл. 2.

Зважаючи на загальний стан підготовки індустріальних парків, що включені до Реєстру, можна зробити висновок, що більшість з них має недоліки у зовнішній інфраструктурі та облаштуванні території. Для того, щоб залучити нових учасників на територію ІП, потрібні значні ресурси та тривалий час – декілька років. Таким чином, якщо не забезпечити необхідні умови для розміщення учасників та інших суб'єктів ІП, швидкого та масштабного результату від їх функціонування не буде досягнуто.

З метою сприяння формуванню привабливого інвестиційного середовища в Україні, Кабінетом Міністрів України було розроблено та оприлюднено Стратегію розвитку індустріальних парків до 2030 року [11]. Ця стратегія має на меті визначити напрямки та способи забезпечення розвитку індустріальних парків в країні.

Реалізація Стратегії полягає в більш ефективному використанні потенціалу індустріальних парків у процесі децентралізації управління, а також у розв'язанні проблем, пов'язаних зі зменшенням негативного впливу на навколишнє середовище, включаючи фізичний, хімічний та біологічний вплив. Одночасно ця Стратегія сприятиме створенню додаткової вартості та нових висококваліфікованих робочих місць.

Основними цілями даної Стратегії є:

1. Вдосконалення правових засад створення, функціонування та розвитку індустріальних парків, зокрема в частині дерегуляції окремих видів господарської діяльності в межах індустріальних парків, з метою запровадження моделі еко-індустріального парку та підвищення економічних, екологічних і соціальних показників діяльності, законодавчого визначення і забезпечення практичної реалізації моделі еко-індустріального парку, в тому числі промислового симбіозу та взаємодії з територіальними громадами.

2. Запровадження фінансових та нефінансових (консультаційна та інформаційна підтримка) стимулів для індустріальних парків.

3. Оптимізація та розвиток мережі індустріальних парків з урахуванням пріоритетів, визначених у програмних документах, а також з урахуванням актуальних і перспективних потреб бізнесу.

4. Державне стимулювання проектів створення інфраструктури та облаштування індустріальних парків, які забезпечують найбільш відчутний соціально-економічний, позитивний екологічний ефект та здійснюють мінімальний вплив на клімат, а також забезпечують масштабування і мультиплікацію такого ефекту.

5. Налагодження співробітництва з відповідними міжнародними організаціями, урядовими та неурядовими організаціями, національними та іноземними інноваційними підприємствами з метою аналізу та узагальнення досвіду у сфері забезпечення функціонування індустріальних парків та залучення інвестицій, безпосереднього залучення фінансових ресурсів для реалізації індустріальними парками інноваційних та інвестиційних проектів.

6. Сприяння ініціаторам створення та керуючим компаніям у залученні потенційних учасників індустріальних парків.

Таблиця 2

Фінансові результати функціонування індустріальних парків з 2014 по 2022 рік

Показник	Фінансові результати
Вартість профінансованого облаштування ІП керуючими компаніями та інвесторами	1 015,8 млн грн
Вартість профінансованого облаштування ІП місцевими та державними бюджетами	172,32 млн грн
Загальна вартість профінансованого облаштування ІП	1 188,151 млн грн
Загальна сума залучених інвестицій з моменту створення	понад 450 млн грн

Джерело: складено автором за даними Міністерства економіки України [10]

7. Сприяння формуванню та застосуванню практики управління індустріальними парками, яка відповідає кращим світовим підходам у цій сфері.

8. Забезпечення інституційного розвитку системи формування та реалізації державної політики щодо створення і функціонування індустріальних парків, зокрема на засадах саморегулювання, сприяння створенню професійних об'єднань, які взаємодіють між собою, в тому числі здійснюватимуть регулярний обмін інформацією та досвідом у цій сфері.

9. Сприяння розвиткові (трансформації) індустріальних парків на основі моделі еко-індустріального парку [11].

Прийняття цієї Стратегії є важливим кроком у розвитку соціально-економічного потенціалу країни, що дозволить забезпечити модернізацію промисловості, оновлення технічної бази підприємств, створення сприятливих умов для інвестицій та збільшення робочих місць.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи сказане, можна дійти висновку, що індустріальні парки є перспективним елементом промислової політики, проте нинішній стан функціонування ІП залишає бажати кращого, оскільки лише в небагатьох з них здійснюється виробнича діяльність. Для залучення інвесторів до вітчизняних індустріальних парків необхідна позитивна військово-політична ситуація в країні, поліпшення підприємницького клімату, забезпечення надійного захисту прав власності, суттєве збільшення державної підтримки ІП. Слід всіляко стимулювати активну участь бізнесу в створенні індустріальних парків, залучати до цієї роботи іноземні консалтингові фірми, як один з можливих варіантів сприянню розвитку даної сфери.

Наразі, законодавством передбачено можливість звільнення учасників індустріального парку від оподаткування прибутку на протязі 10 років, а також звільнення від сплати ПДВ під час ввезення обладнання на митну територію України. Крім того, регулювання повноважень органів місцевого самоврядування з питань податкових пільг для земельних ділянок індустріальних парків було зменшено, і вже здійснено нормативну грошову оцінку цих ділянок.

Проте, незважаючи на нинішню ситуацію в країні, держава докладає значних зусиль на створення досконалої законодавчої бази для надання організаторам та учасникам індустріальних парків різноманітних податкових та митних пільг, що сподіваємось сприятиме подальшому розвитку промисловості в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Галасюк В. В. Індустріальні парки : світовий досвід та перспективи створення в Україні. *Економічний аналіз.* 2018. URL: http://socrates.vsau.edu.ua/repository/getfile.php/26786.pdf.

2. Громов О. Інструмент заохочення промислового розвитку. Газета Кабінету Міністрів України «Урядовий кур'єр» від 12.02.2021 року. Випуск № 29 (6897). URL: https://ukurier.gov.ua/uk/articles/instrument-zaohochennya-promislovogo-rozvitku.

3. Бойко О. М. Закордонний досвід державного регулювання інноваційної діяльності на промислових підприємствах Київської області. *Електронне наукове видання «Науковий вісник Міжнародної Асоціації Науковців».* 2022. URL: https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/10.

4. Данилович-Кропивницька М. Л. «Мережі у формі індустріальних парків як інструмент підвищення конкурентоспроможності регіонів». Міжнародна науково-практична конференція VI «Проблеми формування та реалізації конкурентної політики» Львів. 2019. URL: https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/187/zbirnyk18-19veresnya2019.pdf.

5. Закон України «Про індустріальні парки» від 21.06.2012 р. № 5018-VI. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text.

6. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні» від 21.06.2022 № 2330-IX. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20#Text.

7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text.

8. «Індустріальні парки в Україні: податкове стимулювання». Департамент оподаткування юридичних осіб. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/podatok-na-neruhome-mayno--/komentari-fahivtsiv-dps-/636391.html.

9. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text

10. «Індустріальні парки в Україні – 2022 рік». Департамент інвестицій, інновацій та інтелектуальної власності. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=47454ed4-b60a-4f37-bb77-b7f3127742f8&title=IndustrialniParkiVUkraini2022-Rik.

11. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023–2030 роки» від 24.02.2023 № 176-р. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#n9.

REFERENCES:

1. Halasyuk V. V. Industrial'ni parky : svitovyy dosvid ta perspektyvy stvorennya v Ukrayini. Ekonomichnyy *analiz.* 2018. URL: http://socrates.vsau.edu.ua/repository/getfile.php/26786.pdf. [in Ukrainian]

2. Hromov O. Instrument zaokhochennya promyslovoho rozvytku. Hazeta Kabinetu Ministriv Ukrayiny «Uryadovyy kur"yer» vid 12.02.2021 roku. Vypusk № 29 (6897). URL: https://ukurier.gov.ua/uk/articles/instrument-zaohochennya-promislovogo-rozvitku. [in Ukrainian]

3. Boyko O. M. Zakordonnyy dosvid derzhavnoho rehulyuvannya innovatsiynoyi diyal'nosti na promyslovykh pidpryyemstvakh Kyyivs'koyi oblasti. *Elektronne naukove vydannya «Naukovyy visnyk Mizhnarodnoyi Asotsiatsiyi Naukovtsiv»*. 2022. URL: https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/10. [in Ukrainian]

4. Danylovych-Kropyvnyts'ka M. L. «Merezhi u formi industrial'nykh parkiv yak instrument pidvyshchennya konkurentospromozhnosti rehioniv». Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya VI «Problemy formuvannya ta realizatsiyi konkurentnoyi polityky» L'viv. 2019. URL: https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/187/zbirnyk18-19veresnya2019.pdf. [in Ukrainian]

5. Zakon Ukrayiny «Pro industrial'ni parky» vid 21.06.2012r. № 5018-VI. Ofitsiynyy portal Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text. [in Ukrainian]

6. Zakon Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrayiny shchodo stvorennya spryyatlyvykh umov dlya diyal'nosti industrial'nykh parkiv v Ukrayini» vid 21.06.2022 № 2330-IX. Ofitsiynyy portal Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20#Text. [in Ukrainian]

7. Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 02.12.2010 № 2755-VI. Ofitsiynyy portal Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text. [in Ukrainian]

8. «Industrial'ni parky v Ukrayini: podatkove stymulyuvannya». Departament opodatkuvannya yurydychnykh osib. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrayiny. URL: https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/mistsevi-podatki/podatok-na-neruhome-mayno--/komentari-fahivtsiv-dps-/636391.html. [in Ukrainian]

9. Mytnyy kodeks Ukrayiny vid 13.03.2012 № 4495-VI. Ofitsiynyy portal Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text. [in Ukrainian]

10. «Industrial'ni parky v Ukrayini – 2022 rik». Departament investytsiy, innovatsiy ta intelektual'noyi vlasnosti. Ofitsiynyy sayt Ministerstva ekonomiky Ukrayiny. URL: https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=47454ed4-b60a-4f37-bb77-b7f3127742f8&title=IndustrialniParkiVUkraini2022-Rik. [in Ukrainian]

11. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny «Pro skhvalennya Stratehiyi rozvytku industrial'nykh parkiv na 2023–2030 roky» vid 24.02.2023 № 176-r. Ofitsiynyy portal Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#n9. [in Ukrainian]